

Transcending the Self: Radical Identification on the Seder Night and Beyond

1. *Moadim Uzmanim Haggadah (R. Moshe Shternbuch, 20th c Israel) p. 86-87*

One of the greats of the generation ob"m once said to me that the hardest mitzvah to fulfill on Pesah night is the obligation to imagine that one's own self went forth from Egypt, and it is explicit in the Rambam that one must imagine that one went forth now from Egypt, and it is a full Biblical obligation, and part of the essence of the mandate of the night... Therefore, even if in the other obligations of the night, like matzah, marror, the four cups, and telling the wonders of the Creator, we fulfill our obligation, nonetheless this mitzvah is the hardest, and he was continually in doubt whether he fulfilled that obligation, even in a non-ideal form.

2. *Pesah Haggadah, End of Maggid section*

In each and every generation, a person is obligated to see oneself as if one left Egypt, as it is stated (Ex. 13:8); "*For the sake of this, did the Lord do [this] for me in my going out of Egypt.*" Not only our ancestors did the Blessed Holy One redeem, but rather also us [together] with them did God redeem, as it is stated (Dt. 6:23); "*And God took us out from there, in order to bring us in, to give us the land which God swore unto our fathers.*"

3. *Pesah Haggadah, Beginning of Maggid section*

We were slaves to Pharaoh in the land of Egypt. And the Lord, our God, took us out from there with a strong hand and an outstretched forearm. And if the Blessed Holy One had not taken our ancestors from Egypt, behold we and our children and our children's children would [all] be enslaved to Pharaoh in Egypt.

4. *Orhot Hayyim (R. Aharon b. Yaakov ha-Kohen, 13-14th c. France-Spain) Laws of Pesah Night*

Even though at the beginning of the Haggadah it says "Even if (God) had not taken out...", it repeats it here to show its necessity.

5. *Haggadah "Siah HaGRY"D" (teachings of R. YDB Soloveitchik, 20th c. USA) p. 64-65*

That which we say, "if the Blessed Holy One had not taken our ancestors from Egypt, we would still be

הגדה מועדים וזמנים, ר' משה שטרנבוך, עמ' פו-פז

אמר לי פעם אחד מגדולי הדור זצ"ל, שהמצוה הכי קשה לקיים בליל פסח היא החובה לצייר שהוא בעצמו יצא במצרים, וברמב"ם מפורש שצריך לצייר שיצא עתה משעבוד מצרים, והוא חיוב גמור מה"ת, ומעיקר חובת הלילה... ולכן אף אם בכל חיובי הלילה כמו מצה, מרור, ד' כוסות, וסיפור נפלאות הבורא אנו יוצאין, מ"מ מצוה זו היא הכי קשה ותמיד מסופק אם יוצא אף בדיעבד עכ"ד.

הגדה של פסח, סוף מגיד

בְּכֹל-דֹּר וְדֹר חַיֵּב אָדָם לְרַאֲוֹת אֶת-עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, שְׁנֹאמֵר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעֵבֹר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם. לֹא אֶת-אֲבוֹתֵינוּ בְּלִבָּד גָּאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא אִף אוֹתְנוּ גָאֵל עִמָּהֶם, שְׁנֹאמֵר: וְאוֹתְנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הִבִּיא אוֹתְנוּ, לְתֵת לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאֲבוֹתֵינוּ.

הגדה של פסח, התחלת מגיד

עֲבָדִים הָייְנוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם, וַיּוֹצִיאֵנוּ ה' אֱ-לֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה. וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הָרִי אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעֲבָדִים הָייְנוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם.

ארחות חיים הלכות ליל הפסח

ואע"פ שבתחילת ההגדה אומר "ואילו לא הוציא", חזר כאן לעיכובא.

הגדה שיח הגרי"ד (לקט משעיורי הגרי"ד) עמוד סד-סה

... דמה שאומרים "אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים היינו עדיין

enslaved to Pharaoh in Egypt”, means that telling the story of the Exodus from Egypt is not only a story about the past. Rather, the story impacts us, for if God had not taken our ancestors from Egypt, we would still be enslaved to Pharaoh – but this does not mean that one must see oneself as though one’s very self went forth from Egypt. Therefore we say, “In every generation...”, because this adds on that one needs to see oneself as though one’s very self went forth from Egypt....

6. Mishnah Pesahim 10:5

In each and every generation, a person is obligated to see oneself as if one left Egypt, as it is stated (Ex. 13:8); “*And you shall tell your child on that day, ‘For the sake of this, did the Lord do [this] for me in my going out of Egypt.’*”

7. Babylonian Talmud Pesahim 116b (on Mishnah above)

Rava said: One must say: (Dt. 6:23) “*And God took us out from there.*”

8. Deuteronomy 6:20-23

(20) *In the future, when your child asks you, “What is the meaning of the stipulations, decrees and laws the Lord our God has commanded you?” (21) tell them: “We were slaves of Pharaoh in Egypt, but the Lord brought us out of Egypt with a mighty hand. (22) Before our eyes the Lord sent signs and wonders, great and terrible, on Egypt and Pharaoh and his whole household. (23) But God brought us out from there to bring us in and give us the land God promised on oath to our ancestors.*

9. Tzitz Eliezer (R. EY Waldenburg, 20th c. Israel) 17:1 part 3

... It is not enough to say the lovely statement that God also took the (current) person out of Egypt. Rather, one needs to make mention and include oneself also in the end-goal that is sought from this process, and that is what is said at the end of the verse of “*and us (God took out)*” – that is, “*to bring us in and give us the land God promised on oath to our ancestors*”. Rava is saying that together with telling one’s child about the “taking out” and seeing oneself as if “I” myself was brought out of Egypt, one needs, bound up with that, to mention and tell one’s child that the purpose of the taking out that God “took us” out of Egypt was in order “*to bring us in and give us the land God promised on oath to our ancestors*”.

משועבדים לפרעה", רצה לומר בזה דסיפור יציאת מצרים אינו רק סיפור על העבר אלא דהסיפור נוגע אלינו, דאם לא היה מוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים עדיין אנחנו היינו משועבדים לפרעה, אבל אין זה אומר דצריך לראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא ממצרים. ולכך אומרים בכל דור ודור, דניתוסף בזה דצריך לראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא ממצרים...

משנה פסחים /ה

בְּכֹל-דֹּר וְדֹר וְדֹר חַיֵּב אָדָם לְרַאוֹת אֶת-עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, שְׁנֹאמֵר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעֵבוֹר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.

תלמוד בבלי פסחים דף קטז:

אמר רבא: צריך שיאמר ואותנו הוציא משם.

דברים ו/כ-כג

(כ) כִּי יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה הָעֵדוּת וְהַחֲקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְקֹוֹק אֱ-לֹהֵינוּ אֶתְכֶם: (כא) וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ עַבְדִּים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם וַיֹּצִיאֵנוּ יְקֹוֹק מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה: (כב) וַיִּתֵּן יְקֹוֹק אוֹתוֹת וּמִפְתִּים גְּדֹלִים וְרַעִים בְּמִצְרַיִם בְּפָרְעָה וּבְכָל בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ: (כג) וְאוֹתֵנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הִבִּיא אֶתְנוּ לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַע לְאַבְרָהָם:

שו"ת ציץ אליעזר יז/א אות ג

... לא מספיק שיאמר אמירה נעימה שה' הוציא גם אותנו ממצרים, אלא צריך שיזכיר ויכלול את עצמו גם בהתכלית שהתבקש מזה, והיינו ממה שנא' בסיפא דקרא של "ואותנו" והיינו "למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו", ור"ל שיחד עם ההגדה לבן על "ההוצאה" ולראות כאילו "לי" בעצמי הוציא ממצרים, צריך בכורך עם זה להזכיר ולספר לו כי תכלית ההוצאה שהוציא "אותנו" מארץ מצרים היתה "למען הביא אותנו ולתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו".

10. Novellae of the GRY"Z (R. Velvel Soloveitchik, 19th-20th c E. Europe-Israel) #210

... That is why it says here that "a person is obligated to see oneself..." – for if one does not see oneself as though one came forth from Egypt, then there is no relevance of the Hallel of song. That is also why it continues, "Therefore we are obligated... to the One Who performed for our ancestors and for us... and we will sing before God a new song." That is, once there is an obligation to see oneself as though one went forth from Egypt, then there is an obligation to say the Hallel of song, and so we say, Halleluyah!

11. Rambam (12th c. Egypt) Laws of Hametz and Matzah 7:6

In each and every generation, a person must present oneself as if one, oneself, has now left the slavery of Egypt, as (Dt. 6:23) states: "God took us out from there." Regarding this manner, God commanded in the Torah: "Remember that you were a slave (Dt. 5:15)" - i.e., as if you, yourself, were a slave and went out to freedom and were redeemed.

12. Deuteronomy 5:3, 15

(3) *It was not with our ancestors that the Lord made God's covenant, but with us, with all of us who are alive here today.*

(15) *Remember that you were slaves in Egypt and that the Lord your God brought you out of there with a mighty hand and an outstretched arm. Therefore the Lord your God has commanded you to observe the Sabbath day.*

13. Alei Shur (R. Shlomo Wolbe, 20th-21st c Europe-Israel)

Let's grant that we have now succeeded in this training: we truly are focused on our neighbor to see what they are lacking. But now we are surprised by something new: most of the time we find that they are lacking exactly what we are lacking – and how could this be that most people we meet suffer from exactly the same needs as we do?

Here, again, our self-fulness has led us astray: we measure every person with the metric of ourselves, and that which we are missing, we assume they are missing. How is this? We see ourselves in the other, as if every person we encounter is simply a mirror in which we see ourselves! That is to say: we have not yet freed ourselves from the self-centered perspective to see that

חידושי הגרי"ז סימן רי

... וזהו דאמר כאן "חייב אדם לראות את עצמו וכו'", דאם אין רואה את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים הרי ל"ש הלל של שירה, וזהו גם מה שממשיך כאן "לפיכך אנחנו חייבים וכו'", למי שעשה לאבותינו ולנו וכו', ונאמר לפניו שירה חדשה", והיינו אחר שיש חיוב לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים, לכך יש עליו חיוב לומר הלל של שירה ואומרים הללויה.

רמב"ם משנה תורה הלכות חמץ ומצה ז/ו

בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים שנאמר +דברים ו'+ ואותנו הוציא משם וגו', ועל דבר זה צוה הקדוש ברוך הוא בתורה +דברים ה'+ וזכרת כי עבד היית, כלומר כאילו אתה בעצמך היית עבד ויצאת לחירות ונפדית.

דברים ה/ג, טו

(ג) לא את אבותינו כרת יקוק את הברית הזאת כי אתנו אנחנו אלה פה היום כלנו חיים:

(טו) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויצאך יקוק אלהיך משם ביד חזקה ובזרע נטויה על כן צוך יקוק אלהיך לעשות את יום השבת:

עלי שור חלק ב פרק ששי (חסד) ועד ב

נניח, שמעתה אנו מצליחים בהתלמדות זו: אנו באמת מתרכזים על ריענו לדעת מה חסר לו. אבל הננו מתפלאים על דבר חדש: רוב הפעמים אנו מוצאים, כי חסר לו בדיוק מה שחסר גם לנו, ואיך זה רוב בני אדם שאנו פוגשים סובלים בדיוק ממחסורנו אנו?

כאן שוב האנוכיות שלנו הטעתה אותנו: אנו מודדים כל אדם עם קנה-המידה שלנו, והחסר לנו נדמה לנו שחסר גם לו. איך זה? אנו רואים את עצמנו בתוך הזולת, כאילו כל אדם הבא לקראתנו הוא רק ראי שבו אנו רואים שוב את עצמנו! הוי אומר: עדיין לא יצאנו מהמבט האנוכי

the other is not identified with us. The other is precisely other, different from us in essence, and it is incumbent upon us to focus on the way the other differ from us and see that which the other needs, not that which we need!

שלנו כדי לראות שהזולת איננו זהה עמנו. אחר הוא, שונה מאתנו בתכלית, ועלינו לעמוד על מה שהזולת שונה מאתנו ולחפש את החסר לו, ולא את החסר לנו!

14. *Babylonian Talmud Sotah 21b*

R. Yohanan said: The words of Torah are only fulfilled by one who makes oneself as though s/he is not (*k'mi she-eino*). As it is written, "*Wisdom is achieved through ayin.*" (Job 28:12)

תלמוד בבלי סוטה דף כא:

א"ר יוחנן: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו, שנאמר: +איוב כח+ והחכמה מאין תמצא.

15. "*Sacred Attunement*" (Prof. Michael Fishbane, 21st c USA), p. 154-155

From whence [me-ayin] does Wisdom come?" asks the sage in scripture. And R Yohanan responds out of the depths of his spiritual consciousness, through a bold revision of the text: the wisdom of Torah is achieved by oneself becoming as naught. The original query has thus become spiritual counsel – an ideal of radical self-transformation. Becoming *ayin* is an ultimate act of divestment. It is the practice of pure doing. In life, such selflessness culminates in hesed. It is the renewal of creation through the revelation of love.

16. *Exodus Rabbah 1:27*

And (Moshe) saw their affliction: What does it mean, "and he saw"? Moshe would behold their suffering and cry, and he would say, I am so pained over you – if only I could die for you, for there is nothing harder than brickwork! And he put his shoulder to the task and helped each and every one of them.

שמות רבה (וילנא) פרשת שמות א/כז

וירא בסבלותם: מהו וירא? שהיה רואה בסבלותם ובוכה ואומר, "חבל לי עליכם! מי יתן מותי עליכם, שאין לך מלאכה קשה ממלאכת הטיט!" והיה נותן כתיפיו ומסייע לכל אחד ואחד מהן.

17. *Passover Haggadah, Maggid section, The Four Sons*

What does the evil [son] say? "*What is this worship to you?*" 'To you' and not 'to him.' And since he excluded himself from the collective, he denied a principle [of the Jewish faith]. And accordingly, you will blunt his teeth and say to him, "*For the sake of this, did the Lord do [this] for me in my going out of Egypt*" (Ex. 13:8)." 'For me' and not 'for him.' If he had been there, he would not have been saved.

הגדה של פסח, מגיד, ארבעה בנים

רשע מה הוא אומר? מה העבודה הזאת לכם. לכם - ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקר. ואף אנה הקהה את שניו ואמור לו: "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים." לי ולא-לו. אלו ה'ים, לא ה'יה נגאל.

18. *Exodus 23:9*

Do not oppress a foreigner; you yourselves know how it feels to be foreigners, because you were foreigners in Egypt.

שמות כג/ט

וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים:

19. *P'ri Tzaddik (R' Tzadok of Lublin, 19th c. Poland)*

Vayikra – Passover Holiday

On the Pesah night a person needs to feel renewal inside oneself, for "a person needs to see oneself as if they had gone forth from Egypt..." That means that a person feels a deep inner feeling of having gone forth from a constraint, from a narrow place.

ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק
ויקרא לחג הפסח

היינו שבבליה צריך האדם להרגיש בנפשו חדשות, שצריך האדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים וכו' והיינו שאז הרגיש אדם בנפשו הרגש חזק שיצא מן המיצר.